СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК

UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XLII. Ч. 3. Джерзи Сіті, Н. Дж., четвер, 4 січня, 1934. VOL. XLII. No. 3. Jersey City, N. J., Thursday, January 4, 1934. THREE CENTS.

СУД НЕ ПРИЗНАЄ „НАЙРИ".

ГАРТФОРД (Конетикот). — На домагання пятьох фабрикантів одежі федеральний суд видав тимчасову заборону виконування постанови закона про відбудову краю. Рівночасно позовники дістають право платити своїм робітникам менше, ніж постановляє „Найра".

Остаточне переслухання, на котрому суд вирішить, чи інджонкшен має обовязувати на все, відбудеться 15 січня. Процес викликав широке заінтересування, бо від рішення суду залежить вся акція федерального уряду.

Позовники спротивилися виконуванню закона на тій основі, що він противиться американській конституції. Суд, видно, признав тимчасово рацію їх розумінню закона.

Правники федерального уряду у Вашингтоні кажуть, що навіть на випадок, якби федеральний суд у Гартфорді признав закон про відбудову краю неконституційним, його рішення не обовязувало би поза округою суду, що видав присуд.

РОБОТОДАВЕЦЬ, КАЖУТЬ, РОБИВ ВИМУШУВАННЯ НА СВОЇХ РОБІТНИКАХ.

НЮ ЙОРК. — Джосефа Кюдеґі, 50-літнього фабриканта, арештовано на приказ федерального прокуратора, котрий закидає йому, що він вимушував від своїх робітників більшість заплати, яку він їм платив.

Прокуратор каже, що Кюдеґі платив своїм „пластерерам" по 18 долярів у суботу, та казав їм приносити в понеділок 12 долярів 50 центів, бо інакше не дістануть у нього роботи.

Факти цього зловжитку викрив спеціяльний комітет для розсліду ріжних рекетірських підступів. Комітет каже, що навіть при будовах публичних будинків діються ріжні рекетірства.

ОБЧИСЛЯЮТЬ ЖЕРТВИ КАЛІФОРНІЙСЬКОЇ ПОВЕНІ.

ЛОС АНДЖЕЛЕС. — На прочищування з болота й сміття, занесеного виливами рік, вислано цілу армію робітників. Досі начислено, що в повені згинули 35 осіб. 73 особи пропали без вісти в ночі з суботи на неділю, коли води виступили з берегів. Крім цього 7 осіб згинули в автомобілевих випадках, викликаних бурею. Шкоду обчиляють на 5 мілінів долярів.

ПОСТАНОВЛЯЮТЬ ЗАКІНЧИТИ СТРАЙК.

ФИЛАДЕЛФІЯ. — Візники возів, що розвозять молоко, постановили приняти рішення окружної робітничої ради та вернутись до роботи.

Рада запевнила робітників, що страйкарів не будуть відправляти з роботи.

СВАРКИ МІЖ МАЙНЕРСЬКИМИ ЮНІЯМИ.

ВИЛКС БАРЕ (Па.). — Спеціяльна конвенція майнерської юнії „Юнайтед Антрасайт Майнерс оф Пенсилвенія" ухвалила резолюцію з домаганням усунути з Краєвої Робітничої Ради у Вашингтоні Джана Луиса, президента другої майнерської юнії, „Юнайтед Майн Воркерс оф Америка".

Конвенція закидувала Луисови, що Рада не полагодила цілої низки спірних питань, хоч уряд запевняв, що вони будуть полагоджені.

Внескодавець домагався теж усунення Вилієма Ґріна, голови Американської Федерації Праці, але резолюційна комісія імя Ґріна зчеркнула.

ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ УРЯДНИКІВ ЗА УРЯДУВАННЯ.

ВАШИНҐТОН. — Федеральний суд Дистрикту Колумбія розглядав позов фабрикантів марґарини проти Андру Мелона ва Оґдена Милса, бувших секретарів скарбу, за повернення шкоди в сумі 2,300,000 долярів, яку позовники малй через стягнення незаконного податку департаментом скарбу.

Суд відкинув позов на тій основі, що урядник не відповідає особистим маєтком за шкоди, які він зробив приватному горожанинови, виконуючи свої урядові обовязки.

ЗА ЗАГОСТРЕННЯ БОЙКОТУ НІМЕЦЬКИХ ТОВАРІВ.

НЮ ЙОРК. — „Безпартійна антинаціястична ліґа" скликує спеціяльні збори на те, щоби перевести краще ухвалений нею бойкот німецьких виробіт.

Ліґа каже, що вона попала на докази, що німецькі товари спроваджується до Америки без відповідного означення, що це німецькі вироби. Ліґа каже, що це є нарушенням закона, та збирається напирати на уряд, щоби він дивився за тим, щоби всі німецькі товари мали такі написи.

СМЕРТЕЛЬНА БІЙКА.

НЮ ЙОРК. — Тоні Гуджай і Тоні Манчук, два вейтри, котрі жиють разом при Орчард вулиці, почали між собою сварку, в якій Тоні Гуджай, як каже поліція, вбив Манчука залізним колом. Сусіди дали знати до поліції, і Гуджая зловили автомобілеві поліцаї, які дістали радіом вістку про втечу Гуджая.

Арештований Гуджай, каже поліція, признався до бійки, але не хоче сказати, за що він побився зі своїм товаришем. Він сказав тільки, що вони оба запивалися.

ВОЗЯТЬ РИБУ НА ЛІТАКАХ.

Юнайтед Ейр Транспорт в Едмонтоні підписала контракт на перевіз 500,000 фунтів риби з озера Пітер Понд у північнім Саскачевані до залізничої стації Чечем, яка знаходиться 80 миль від озера. Протягом слідуючих двох місяців два літаки з кабінами будуть літати між озером і Чечем, транспортуючи свіжо зловлену рибу, яку у ваґонах - холодильниках хочуть транспортувати без замороження до східньої Канади та Ню Йорку.

СОВІТСЬКИЙ БУДИНОК ВІДПОЧИНКУ.

В „Комуністі" (з 9. 10. 1933) поміщенний лист робітника, що описує будинок відпочинку в Басах (на Харківщині): „За 9 років існування будинок відпочинку в Басах має тільки те досягнення, що збільшилася його перепускна проможність. Зовні будинок, хоч і малий, справляє добре враження. Проте тільки густо поставлені ліжка нагадують, що це приміщення для житла. В кімнатах часто нема води. Світла майже нема ніколи. Брак світла пояснюється просто: механік пяний".

ПРОДАЮТЬ МЕБЛІ ЗА ПОДАТКИ.

До податкових урядів у Чернівцях понавозили аґенти цілі стоси всяких зафантованих за податки річей. Тепер мають вивезти 7 ваґонів на ліцитацію до Ґалацу, бо в Чернівцях нема купців. За податки беруть усе, що попаде; лишають лише чисту постіль. Накопичено всякого драня, що дома держалося, але на продаж не варта й стільки, що коштує перевіз: стільці, столи, рами, друковані образи, ослони, паки, скрині, верети, старі убрання, тощо. Заплатити залізничий транспорт з Чернівців до Ґалацу, щоби там за безцін продати, це чисте безголовя, бо й перевіз не виплатиться. Ліпше вийшла би держава, як би всі податки були справедливо порозмірювані всім. А то оподатковують навгад без ніякої контролі, хто що може платити. Багато більше зібрала би держава, якби по закону оподатковувано всіх.

ЗА ЗЕМЛЮ.

Перед судом присяглих у Чернівцях станули селяни Дм. Думітревич і Василь Андоній з Чагра: перший за те, що стріляв до брата Петра Думітревича з револьвера, а другий за те, що йому револьвер дав. А до цього прийшло через город, що їм лишили тато й мама. Були два сини, Дмитро й Петро, та сестра Олена. Петро дістав поле, а Дмитро й Олена город. За той горон не могли погодитися й процесувалися роками. Кошти процесу наросли до такої суми, що за ті гроші можна би було ще такий город докупити. Але процесовичі не попускали. Олена віддалася за Василя Андонія. Дня 26. цвітня 1933 Петро казав робітникам розкидати на городі гній. Олена Андоній вилетіла з ґралями до робітників. Надбіг і Петро, а за ними й Дмитро й Василь. Зачали гарататися ґралями. Нарешті Дмитро взяв у Василя револьвер та до Петра. Петро утік до стодоли, а Дмитро за ним і стріляв крізь двері. Лише поранив. Присяжні їх звільнили.

NRA
MEMBER
U.S.
WE DO OUR PART

МОЛОДИЙ ХРИСТІЯНИН МИНУЛОГО.

Недалеко римського капітолю є кімната, де вісімнацять століть тому було повно дітей. Одного ранку через поріг тої кімнати переступили два школярі зі своїми книжками. В часі забави один з них кавальчиком вугля намалював хрест і на нім розпняту фіґуру людини. Під хрестом написав він імя свого приятеля і протягом вісімнацятьох віків цей малюнок так і лишився на стіні. Під хрестом є такі слова: „Алексій покланяється Ісусови Христови".

ЯК МИ ВИГЛЯДАЄМО?

Букарештенський денник „Діміняца" видав ювилейне число. Є там знаменна для нас цифра. Року 1913 мав цей денник 150,000 відбирачів денно. А „Діміняца" не один денник. Було їх у 1913 р. в Румунії споре число. Виходило їх денно понад 600,000 на 7 і чверть міліона населення в р. 1913.

Число населення Румунії з 1913 р. рівне числу українського населення в Польщі. Там є тепер два українські денники, що мають разом пересічно на рік 12,000 накладу. Погана для Українців порівнальна цифра. Виходило би з того, що 1 Румун варта стільки, що 50 Українців у Польщі.

А з Українцями в Румунії справа стоїть ще гірше. На один міліон Українців у Румунії має одинокий український денник тільки кількасот передплатників. З рахунку виходило би, що 1 Румун важить стільки, що 60 Українців.

Так судить нас світ. Нічого, що ми себе вище цінимо. Ми нічого не робимо, щоби світ нас поважав. Світ каже, що нарід не має своєї власної політичної думки, а жиє чужим розумом, як не має своєї рідної преси. А як нас світ судить, так і маємо від світа. Що хто на те скаже?

РИБИ ПРОТИ МАЛЯРІЇ.

Італійський лікар, д-р Масімо Сальо, винайшов добрий засіб проти малярії в околиці Ровіньо в Адрії. Тому, що не було можливо висушити багон, у котрих знаходилися мухи, що спричиняють укушенням цю недугу, спроваджено з Америки один рід риб, котрі кормляться виключно водними хробачками, з яких виходять пізніше ці комахи. В такий спосіб знищено всі гнізда цих небезпечних мух, а з ними недугу малярії в тій околиці.

НАЙСТАРША БЛОХА.

Цю ветеранку комашні знайдено на побережу Самлянд у Прусії, в одній копальні морської пінки. Блоха була ошкаралупнена морською пінкою і мала, як виказали учені, 5 міліонів літ. Ось і справді великий вік, як на таку маленьку комашку.

СУП НАПАВ НА ЛЕТУНА.

Великий суп напав на літак, котрим їхав пільот Ґарі Музик з Луісвил із двома пасажирами. Суп розбив шибу перед пільотом та подер пазурами лице, ніс і вуха пільота. Пасажири вийшли з тої події без ушкоджень.

БАНДИТИЗМ.

На двох робітників з Городенки напали на дорозі чотири замасковані людці, які стероризували їх залізними прутами і колами та відобрали їм 25 зл. Поліція арештувала всіх чотирох грабіжників. — Три незнані грабіжники, узброєні в револьвери, напали вечором на Івана Ґмерка з Борислава, що переходив через тустановецький ліс, і зрабували йому кільканадесять злотих, плащ, вбрання та чоботи, пускаючи його тільки в біллі. Поліція глядає за бандитами.

ЗАСЛАНИЙ ДО АРХАНҐЕЛЬСЬКА.

Львівське „Діло" пише: Довідуємось із зовсім певного джерела, що славний передвоєнний дірігент кору львівського „Бандуриста", п. Петро Артимович, який по війні працював у київській опері, засланий до Архангельська, де жиє у великих злиднях.

ПРИВАТНІ РЕЗЕРВАТИ СТЕПОВОЇ ФЛЬОРИ НА ГАЛИЦЬКІМ ПОДІЛЛЮ.

Одним з найцінніших резерватів на Поділлі є резерват в Обіжовій під Заліщиками, власність баронової Стеллі Турнавової. Серед степової ростинности, що заховалась у зовсім первіснім стані завдяки старанній опіці власниці, заслугує на особливу увагу громадна поява низького міндала (Amygdalus nana).

Другим приватним резерватом на Поділлі є резерват п. Сидоровича на стіні „Глоди" в Колодрібці над Дністром. Границі цього резервату, що має гідну охорони степову фльору, будуть вкоротці визначені, а цілий терен огороджений.

Третій резерват повстане заходами інж. Ґромніцького в Олексинцях над Дністром. Маємо там дуже інтересну степову ростинність на ґіпсах.

ЩО ДУРНИЙ МОЖЕ.

В одному селі на Закарпатській Україні жив собі селянин Головчак не добре з жінкою. Одного разу, як у печі розпалено було на хліб, Головчак ухопив свою жінку та гайда садити її до печі. Вона вирвалася й утікла до сусідів. А він виліз на стрих, підпалив дах і повісився. Вся хата згоріла разом з повішельником, а добра язиката жіночка лишилась і без хати й без чоловіка.

СЛОН ЗАМІСЦЬ ГОДИННИКА.

Десять літ тому до зоольоґічного саду в Форт Смит, Тексас, привезено з Індії слона, що називається Королева Тут. Ця слониха від самого початку взяла за звичку наподоблювати гудки околичних фабрик. І настільки була до цього призвичаїлася, що коли через депресії вже далі не чути фабричних гудків, Королева Тут все точно дає знати про годину, і то тричі на день. Робітники, що працюють у зоольоґічнім саду, говорять, що вона майже ніколи не помиляється.

РАДІЮТЬ, БО ПОЗБУЛИСЯ „КУЛАЦЬКИХ І САБОТАЖНИХ ЕЛЄМЕНТІВ"

МОСКВА (Росія). — „Правда" стверджує з повним задоволенням, що сьогорічна хлібозаготовка вдалася на всіх землях Совітів. Отой успіх, кажеться у передовиці того совітського офіціоза, треба приписати головно політвідділам, а далі новим законам, які змусили селян віддати наложену на них скількість збіжа. Політвідділи і гострі закони, пише „Правда", остаточно зліквідували кулацькі елементи й саботажників і Совіти одержали від селян те, чого домагалися.

ПОЗАОЧНІ КУРСИ ПАСІЧНИЦТВА.

ПОДЄБРАДИ (Чехословаччина). — Вже розпочались позаочні курси пасічництва при Українській Господарській Академії в Подєбрадах. Курси мають завдання поглибити знання пасічників і підготовити їх до раціонального провадження пасічничої господарки. До викладів запрошено найліпших українських фаховців з царини пасічництва. Навчання і підручник коштують 70 чеських корон. Для бажаючих будуть зорганізовані практичні вправи в Галичині й Чехословаччині. По закінченню курсів слухачам будуть видані належні свідоцтва. За проспектами та інформаціями треба звертатися на адресу Української Господарської Академії в Подєбрадах.

В УЖГОРОДІ НЕ ВМІЮТЬ ЧИТАТИ НА ПОЧТІ ПО УКРАЇНСЬКИ.

УЖГОРОД (Закарпаття). — В столиці Закарпатської України, в Ужгороді, держить чеська влада на почтовім уряді таких урядовців, котрі не вміють перечитати адрес, виписаних на листах українськими буквами й українською мовою населення. Цілком так, як на українських землях під Польщею, чи Румунією. А „Підкарпатська Русь" є нібито „автономною країною"!

З ЖИТТЯ УКРАЇНСЬКИХ СТУДЕНТІВ НА ЧУЖИНІ.

БРАТИСЛАВА (Словаччина). — При кінці листопада відбулися тут звичайні загальні збори філії „Союза Підкарпатських Руських Студентів", на яких вибрано нову управу, до котрої ввійшли між іншими В. Гудяк як голова, а О. Рущак як секретар. Товариство проявляло живу культурну діяльність між братиславською публикою. На своїх публичних виступах, якими зискало симпатію українському народови, показало красу і милозвучність української пісні, красу і живість українських народних і козацьких танків. Також інформувало публику про український нарід і його життя на Підкарпаттю і інших землях. Публичних виступів було минулого року 11. Хором диригує А. Бачинський, студент прав. На зборах рішено, що товариство має розвинути ще ширшу діяльність, працювати для добра свого українського народу і служити його інтересам.

ЯПОНСЬКА ФЛЬОТА ЗАГРОЗОЮ МИРА.

РИМ. — Звіт буджетового комітету, обговорюючи справу італійської фльоти, ляментує з приводу зброєння на морі з боку Японії. Там кажеться, що Японія тепер напала на Китай, а в скорому часі наступатиме на білого чоловіка. Вона й виступила з Ліґи Націй, щоби могти збройтися по своїй волі.

Ось так арґументується потребу зброєння Італії.

ГОДИТИМУТЬ НІМЕЧЧИНУ З ФРАНЦІЄЮ.

РИМ. — Британський заграничний секретар, сер Джан Саймон, прибув літаком до Риму, щоби обговорити з Мусолінієм справу полагодження назріваючого конфлікту між Німеччиною і Францією. Є три виходи: згода, незгода й загальне зброєння, та виповідження Францією війни Німеччині за несповнення Верзайського договору. Річ ясна, що Саймон і Мусоліні думають тепер про згоду.

ЛУНАЧАРСЬКОГО ПОРОХ У КРЕМЛІ.

МОСКВА. — Попавший у неласку Анатоль Луначарський дізнав по смерти великих почестей. Його спалено в Ментоні, а попіл перевезено до Москви. Урну з попелом, яку зложено з великою парадою у Кремлі, ніс сам президент Калінін. Гріб обложено цвітами. В похороні взяли участь усі найвизначніші представники совітської центральної влади.

ВИШУКУЮТЬ ТЕРОРИСТІВ.

БУКАРЕШТ (Румунія).—Поліція розвязує далі орґанізації, котрі симпатизували з „Залізною Ґвардією", якої член, Раду Константінеску, вбив преміера Дуку. Поліція оголошує, що вже впала на слід великого заговору, якого жертвою мали впасти ріжні визначні лідери. Акцію терористів звязує поліція з пропаґандою німецьких наців, головно тому, що терористи є проти Жидів.

РОЗСТРІЛЯЛИ 16 ЗАГОВІРНИКІВ.

ДЕЛІ (Індія).—За вбивство короля Надіра Шага в Кабулі, Афґаністан, покарано досі смертю 16 заговірників.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сиdespite і Загряницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.
Тел. „Свободи": Montgomery 5-0498. Тел. У. Н. Союза: Montgomery 5-1838.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ПОЛЬСЬКІ ВИБОРИ В АМЕРИЦІ.

Американські ґазети подали недавно донесення про вибори, які зовсім нагадали ославлені польські вибори. Дивним дивом, не йшло тут про вибір члена якогось законодатного тіла; навіть не про вибір міського урядника або судді. Йшло про вибір представників робітників для переговорів з підприємцями.

Ареною польських виборів в Америці була місцевість Віртон, у стейті Західня Вірджінія. Хоч та місцевість має яких 27,000 душ населення, вона не заінкорпорована, отже не має правного існування, не вибирає урядників, не має законодатної влади. Ціла місцевість це приватна власність сталевого підприємства Віртон Стіл Ко. Воно має все: не тільки фабрики, але доми й вулиці. Хто важиться писнути слово проти компанії, того виганяють з міста без пардону. Здається, що й повітря і сонце належать там до компанії.

У таких умовинах робітнича орґанізація просто не могла існувати. Всякі зусилля робітничих юній згуртувати робітників для спільних переговорів за умовини праці були згори засуджені на невдачу. „Найра" перша дала робітникам надію на краще. Коли робітники домагалися права колєктивних переговорів, цього права зажадали й робітники Віртона. Робітнича Рада признала право проти опозиції сталевої компанії: робітники мали вибрати собі представників свобідним голосуванням.

Тоді сталеве підприємство висунуло плян компанійної юнії. Підприємці аґітували серед робітників, щоби вони всі взяли участь у голосуванню та щоби всі голосували за компанійну юнію. На кілька днів перед виборами власники фабрики забавляли робітників пиятикою, а рівночасно пускали серед них чутки, що як не будуть вибрані компанійні кандидати, то не буде робіт. У день вибору почалися сцени, які нагадують польські вибори. Кождого робітника стерегли наняті босами бандити, щоби він голосував і щоб голосував на босових кандидатів. Багато робітників побито.

Вечером робітники відбули збори протесту проти підприємства. „День виборів", говорив предсідник зборів, „буде памятним днем, коли сталеве підприємство виповіло війну Злученим Державам". На протест робітників обрушилася Краєва Робітничи Рада, котра закликала робітників іти до голосування, ґарантуючи їм свобідні вибори. Федеральний уряд каже, що він пізве підприємство в суд. Від того, як уряд буде заховуватися в цій справі, як твердо й розумно він буде добиватися горожанських прав для робітників, залежати буде, чи американське робітництво буде почуватися, що воно жиє в краю свободи, чи може в державі, уладженій на взір Польщі або Росії.

С. Н.:

НОВІ ЖЕРТВИ МОСКОВСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

I.

Так, нарешті прийшла черга до них, до українських комуністів! Самогубство Скрипника та Хвильового було сиґналом до рішучої розправи проти **всіх** комуністів-Українців. Виїмок творять лише такі „малороси", як Затонський, Любченко, Хвиля, ці справжні запроданці, що зробили з доношицтва й катівського ремесла свою постійну професію на славу імперіялістичної Москви. Це ті „Івани", які, за словами Шевченка, все раді **„катам помагати"**.

В роках 1918—1920 Москва завойовувала Україну під кличами **клясової боротьби.** Ленінові аґенти ширили на Україні взаїмну ворожнечу між Українцями. Українську Центральну Раду, що мала **соціялістичну** більшість, Москва інакше не називала, як „буржуазна рада", в якій, мовляв, „сидять ґенерали". Немало було таких легкодухів на Україні, що прислухалися до московських дзвонів та вірили комуністичним аґітаторам.

Страшно згадати, але нема ради: можна сказати про Українців з р. 1917—1920 словами гетьмана Мазепи:

„През незгоду всі пропали:
Самі себе звоювали".

Чиж не помагали московським окупантам оті безголові покутні отаманчики: Махни, Григорієви, Зелені? Чи не вони проголосили були війну борцям за самостійну Україну, Січовим Стрільцям, р. 1919? А що діялося в політичних партіях? Від української соціял-демократії відкололася ґрупа „незалежних", що пізніше перейшла до комуністів-большевиків. Від укрнаїнських соціялістів-революціонерів відійшла велика ґрупа так званих **боротьбістів,** що року 1920 потонула в рядах російської комуністичної партії.

Новоспечені комуністи-Українці докладали всіх зусиль на те, щоби показати перед Москвою свою правовірність. Були між ними й такі, що справді „кровю брата впились". Але все надаремне. Розбивши український єдиний фронт, Москва систематично винищувала **політичне українство.** Всіх Українців, незгідних з московською політикою на Україні, Москва проголосила за „націоналістів" і „шовіністів", за „ворогів українських робітників і селян".

Поки ще було Москві вигідно, вона „пускала Русина на Русина", потурала українським комуністам, а зате вимагала від них вірної собачої служби. Але неуспіхи пятирічних плянів та **голод на Україні,** як наслідок безоглядного московського грабування, — все це викликало широке невдоволення також між комуністами-Ураїнцями. Тісамі комуністи, які раніше вірно виконували накази з Москви, тепер почали ті накази й директиви критикувати, і навіть протестувати проти надмірних московських вимог. Опозиція українських комуністів проти Мосви знайшла широкий відгомін в українських масах. Сам собою почав творитися **єдиний національний фронт** України проти Москви. Виразниками цього фронту стали українські комуністи, бо вони єдині могли дещо сказати публично про політику большевицької Росії на Україні.

Чи були за цим єдиним національним фронтом на Україні ще які поважні політичні пляни в головах українських комуністів? Чи думали вони протиставити московському насильству свою українську силу? Сумніваємося, щоб такі пляни між українськими комуністами були. Бож військо на Україні стоїть **російське.** Москва засилає українських рекрутів на Сибір, на Далекий Схід, на Кавказ і в Туркестан, подалі від рідної землі. Отже колиб навіть українські комуністи мали бажання скинути московську владу, ніяких реальних плянів для того вони не моглиб створити. Але Москва налякана самим фактом **єдиного національного фронту** на Україні. Бо цей фронт, з Українцями-комунустами на чолі, показував цілком ясно й виразно, що національне українське питання не розвязане „ленінською національною політикою".

Ленін у таких трудних випадках шукав компромісу; він найбільше боявся проголошення національної боротьби в межах совітської держави. Сталін іде напролом. Сталін бачить єдиний вихід для своєї політики в повнім розгромі українського руху. Важкий московський пястук падає на голови українських комуністів.

(Кінець буде).

СОРОЧКОВІ ОРҐАНІЗАЦІЇ В АМЕРИЦІ

Орґанізації сорочок, що поширилися по Европі, перекидаються до Америки. За чорними сорочками італійського фашизму, за брунатними сорочками німецького націзму та за зеленими сорочками ірляндських націоналістів повстали і в Америці орґанізації, які теж відзначаються уніформовою сорочкою та в багатьох випадках наслідують ідеольоґію подібних орґанізацій в Европі. Пригляньмося важнішим з тих орґанізацій.

„Какі Ширтс".

Найбільше уваги звертає на себе орґанізація "THE KHAKI SHIRTS".

Повстала вона з „бонусової армії", себто з ветеранів великої війни, що в 1932. році маширували на Вашинґтон. Головним її орґанізатором і лідером вважається Арт. Дж. Смит. Цеї осени вони хвалилися, що зберуть свої сили в Филаделфії, помаширують на Вашинґтон, як Мусоліні на Рим, здобудуть столицю, захоплять урядові становища та встановлять Смита диктатором краю.

У плянах показалися скоро поважні люки, і тоді орґанізатори постановили втягнути в заговір самого президента Рузвелта. Рузвелт мав стати диктатором на місце Смита. На день мобілізації мали зявитися до Филаделфії півтора міліона вправлених „какі ширтс". Коли прийшов день 12. жовтня, зібралося всього кількасот людей. Коли поліція прийшла до кватири орґанізації, Смит утік крізь вікно. Невдоволені „ґенерали", „полковники" й „офіцири" його армії стали опісля обжаловувати себе взаїмно за ріжні спроневірювання фондів, тощо.

„Срібні Сорочки".

Десь у тім часі, як Ґітлєр здобув уряд, Вілієм Додлі Пелі виступив публично зі своєю орґанізацією, званою „THE SILVER SHIRTS". Пелі був колись урядовцем у „Y. M. C. A.", на Сибірі, любив займатися спірітуалізмом, пропаґував кооперативну державу з „Христовим Урядом", у якім кождий мешканець мав би брати участь у краєвім уряді. Він каже, що розмовляє з духами, і ці духи дали йому ключ розвязки найтрудніших питань сучасности й будучности.

Він мав свою першу кватиру в місті Ешвілі, в стейті Норт Каролайна. Тепер кватира його орґанізації знаходиться в Оклагома Сиѓі. Він каже, що має два міліони зорґанізованих людей, але мало хто йому вірить. Найбільше членів має він — так каже лідер — у південній Каліфорнії. Перший публичний виступ мала орґанізація в Солт Лейк Сиѓі, де набили одного чоловіка до безпамяти, як комуніста. Цей прийшов до памяти та показав своїх напасників, але їм нічого не сталося.

Пелі каже про цілі орґанізації, що вона симпатизує з націстичним урядом та що має тісні звязки з представниками Ґітлєра в Америці. Вони любуються в антисемітській пропаґанді, кажуть, що Жиди хочуть знищити цивілізацію та що Жиди є аґентами міжнародного комунізму й міжнародніх банкирів.

„Білі Сорочки".

Ще іншою орґанізацією є „CRUSADERS FOR ECONOMIC LIBERTY" або „WHITE SHIRTS". Вони кажуть, що мають два міліони членів. Мають вони велику силу на заході, головно в стейтах Ореґон і Вашинґтон.

Президентом орґанізації є Джордж В. Христієнс. Уряд має осередок в місті Чатануґа, в стейті Тенесі. Христієнс вірить, що осередок усіх питань лежить у питанню золотої стопи. Золото це жерело всього зла, каже він. Зреформуйте монетарну систему і все буде гаразд.

Того роду аґітація, як звичайно, захоплюється аґітацією проти банкирів. Та це не довго. Як зросте в силу, вона готова піти до банкирів просити фондів на пропаґанду й орґанізацію. Тоді вона закине свої радикальні кличі та буде грати на консервативну нуту.

Це є головні „сорочкові" орґанізації в Америці. Подібними до них є інші орґанізації, які не мають спеціяльних сорочок. Всі вони разом представляють розбіжні орґанізаційні заходи, зосереднюються кого інших людей, мають кожда деінде свій осідок. Одначе назагал вони мають теж багато спільного.

Передовсім вони повстають серед так званої середньої кляси. Ця кляса тепер переходить тяжкі переживання. Вона сильно збідніла через крізу. Вона бачить, що сунеться між пролєтаріят, що пролєтаризується. Вона хоче ратуватися перед пролєтарієзацією, і хапається крайніх засобів.

Передовсім вона легко паде на шукання жертвенних козлів. У Німеччині таким жертвенним козлом є Жиди. В Америці теж Жиди можуть сповнити ту саму ролю, хоч того роду аґітація не може мати такої живучости в околицях, де Жидів нема, бо там Американці не відчувають присутности Жидів, ні в околицях, де Жидів забагато, бо так тяжко виступати зорґанізованим способом проти жидівських мас.

Антисемітська аґітація захоплює не тільки Американців, але й людей з ріжних іміґрантських ґруп, хоч, як Жиди не вистарчить на жертвенних козлів, коли по жидівських погромах обставини не поліпцаться, то „сорочковці" візьмуться шукати інших жертвенних козлів, і, як показує досвід Ку-Клакс-Клена, будуть їх шукати серед Муринів, іміґрантів та непротестантів.

Лідерами в таких рухах стають звичайно дрібненькі люди, випосажені величезною амбіцією, люди, які так болючо відчувають свою нижчість, фізичну, умову чи моральну, що ціле життя готові посвятити, щоби доказати іншим і собі свою вищість. Є це люди з вродженим демаґоґічним талантом, яких наш нарід називає хлополапами. Вони не руководяться знанням, а тільки дивляться за тим, що промовляє до інстинктів великих мас. Відомо, що кождий промовляє до певних інстиктів, та ці демаґоги не дивляться на те, до яких інстиктів вони промовляють: чи до низьких, чи до високих. До низьких промовляти лекше, бо, промовляючи до низьких інстинктів, можна дістати більше прихильників, і ті люди промовляють радше до нижчих інстинтків, ніж до вищих.

Це, що в краю є вже аж три такі „сорочкові" орґанізації, а попри них іще кілька „без сорочок", але з подібними цілями, показує, що в Америці легко може скоро виринути справді все американська орґанізація в роді фашистів та нацiс. Покищо вони ще розбиті. Покищо вони ще не мають доброго проводу. Але це все може легко знайтися, як на це прийде відповідна хвиля. Досі їх зріст здержували серіозні заходи уряду коло поправи умовин у краю. Як ці заходи закінчаться невдачею; як невдача буде всім відома, тоді прийде відповідна хвиля для повстання американського фашизму.

МОСКВА В ЧАСІ 16-ЛІТТЯ РЕВОЛЮЦІЇ

(УП) Польська ґазета „Курєр Варшавскі" з 19. 11. 1933 містить допис свойого кореспондента з Москви, який своїм змістом настільки цікавий, що ми подаємо його в перекладі для української преси.

Москва, листопад 1933,

Е. ЕРҐО.

Цьогорічне свято большевицької революції в Московщині відбулося зі звичайною парадою. Порівнюючи з минулими роками, ревія на Червоній Площі в Москві випала може не дуже імпозантно, хоч велике число змоторизованих відділів армії притягало до себе увагу глядачів. Натомісць прийом у голови Центрального Виконавчого Комітету, Калініна, пригадував більше, як давнішими часами, також равт у „буржуазних" державах. Польські летуни з полковником Райським на чолі були предметом загальної уваги. Хоч західньо-европейська преса часто публікувала вістки про „віджидовлення комуністичної партії та комітерну, як вислід боротьби між Сталіном та Троцьким, на равті становили жидівські облича більшість, і то як серед совітських достойників так і серед заграничних запрошених гостей.

З огляду на господарське і суспільне напруження в большевицькій імперії, питання обсади вищих становищ людьми тої чи іншої раси є тепер дуже актуальне. При невідповіднім поступованню напруження суспільні й економічні можуть легко перемінитись в напруження національне. А того хотять уникнути Совіти за всяку ціну, і де лише можуть, там уникають боротьби з національно-потенціяльно міцним ворогом. Перевели вони це на Україні та Білорусі, зриваючи раз на все з сепаратистично настроєною інтеліґенцією, з якою довший час співпрацювали. Одначе багато трудніше є побороти антисемітизм, що дуже глибоко закорінився серед народу внаслідок революції. Досить велика здержливість совітської преси в подаванні вісток з Німеччини пояснюється тим, що уряд має страх перед розповсюднюванням тих вісток, бо вони моглиб знайти собі гідних наслідувачів серед місцевих антисемітів.

Керовники совітської політики ясно здають собі справу з тих антисемітських настроїв і за всяку ціну стараються уникнути обсади вищих місць Жидами. Та проте у всіх найважніщих місцях дійсні впливи належаться таки Жидам. В Червоній Армії, якою командує Москаль, бувший слюсар з Леґанська, Ворошилов, шефом політичного відділу є Жид Ґамарнік. Йому підлягають жандармерія, військове судівництво, цензура, пропаґанда і ще деякі функції. В ҐПУ керовництво номінально належить Менжинському, а фактично Жидови Яґоді. Навіть у секретаріяті комуністичної партії починає особа Каґановича засланяти в деяких оглядах особу диктатора, Грузина Джуґашвілі-Сталіна.

Такий стан річей викликає незадоволення не тільки в кругах широкої суспільности, але теж і між людьми, наближеними до влади і маючими дійсний вплив на політику. Найбільше незадоволення панує в тих колах комуністичних, що підпадали тепер т. зв. „чистці" або верифікації комуністичної кваліфікації. Партія веде цілий час контрольну реєстрацію членів. Жертвою тої чистки впав вже неодин визначний комуніст. Також совітська преса мала в тому напрямку жертви. З партії виключено начального редактора ґазети „Економіческая Жизнь" Маймiна. Знайшовся в небезпеці також довголітній варшавський кореспондент ґазети „Ізвєстія" Братін. У відповідній хвилині знайдено в його біографії дрібниці, що нібито не лицюють комуністови. Маймінови закинено, що він 6 літ тому написав був брошуру проти колєктивізації рільництва, а Братінови доказано, що він у 1918 році був співробітником московської монархістичної ґазети. Дивно тільки, чому ці закиди видвигаються якраз тепер, колиж вони були й давніше відомі як самій партії так і ҐПУ. Обтяжена будуччина не є все відємною, дивлячись на неї з комуністичної точки погляду. Прикладом може служити хочби й начальник такої інституції, як Інтурист, що займається спроваджуванням до Совітів туристів. Він походить з Ельзасу і був у часі світової війни на службі московської розвідки. Правдоподібно були й інші причини, що змусили совітських керовників витягнути проти Майміна й Братіна закиди в хвилі, коли толерується в партії Курца, згаданого директора і інших. Причин цього треба шукати в розкладі самої комуністичної верхівки та комуністичної орґанізації.

М. Зощенко.

ГОДИННИК.

Найважніше — Василь Конопатів їхав з дівчиною. Коли би був їхав самий, усе булоб скінчилося добре, а не так глупо. А то Василькови чорт піддав, щоби їхав із дівчиною трамваєм.

Найважніше — як це все так погано зложилося! Наприклад, — Василько ніколи не мав у звичаю їздити трамваєм. Усе бігав пішки. Цебто не траплялося, щоби цей юнак вліз до трамваю та дав кондукторови добровільно сім копійок.

А тут маєш — хотів показати наміри. Чи не булоб вам приємно, дорогенька панночко, переїхатися трамваєм? Навіщо ходаками висушувати калюжі?

Скажіть, будь ласка, які це великосвітські маніри?

Тож поліз Василько Конопатів у трамвай тай втягнув за собою даму. Та не досить того, що втягнув, але ще заплатив за неї без надзвичайного скандалу. Стій бодай, підла душе, тай не зачинай нічого. Та ні, став, чорт, для фасону хапатися за ті шкіряні хвинтихлюшки. За горішні держална. Ну, тай нахапався! Хлопчище.

Юнак мав невеличкий годинник — украли йому його.

А щойно тут був. Та нараз сягає, хотів перед дівчиною заблестіти — годинника нема. Заревів, самособою.

— Щож це знову! — каже — Вперше в житті їду трамваєм і вже мене обікрали.

Тут, розуміється, в трамваю зчинилася метушня. Спинили віз. Василькови, самособою, зараз впало до голови, чи не стягнула йому годинника ця дівчина.

Дівчина в плач.

— Я — каже — не маю в звичаю стягати годинників.

Тут горожани поставилися.

— Це — кажуть — нікчемність очорнювати дівчину.

Дівчина відповіла в сльозах:

— Василю, — каже — Митрофановичу, я вам цього не беру за зле. Нещастя — повідає — кожну людину ломить. Та підімо — каже — до комісаріяту поліції. Хай там ствердять, що є з годинником, який пропав. А може дасть Бог, знайдеться.

Василь Митрофанович відповідає:

— Поліційний комісаріят не має з тим ніякого діла. А що я вас підозрівав, прошу, даруйте мені. Нещастя справді ломить людину.

Тут горожани стали виявляти погляди. Мовляв, як це можливе? Коли годинник пропаде, то люди самозрозуміло ідуть на поліційний комісаріят і зголошують це.

Василь Митрофанович каже:

— Знаєте — повідає — горожани, мені просто не хочеться йти до поліційного комісаріяту. Нічого такого надзвичайного не діється, щоби там іти. Не так конче треба там іти. Горожани кажуть:

— Це конче. Як це можливо, коли пропав годинник. Підіть, ми будемо свідками.

Василь Митрофанович відповідає:

— Це обмежування особистої свободи.

А таки мусіли йти там.

А що ви, мої любі, подумали би? Зайшов хлопець до поліційного комісаріяту, але вже не вийшов. І дивіться, таки не вийшов. Застряг там.

Ось прийшов хлопець зі свідками тай оповідає це.

Кажуть йому:

— Добре. Розслідимо це. Виповніть лиш отсю аплікацію. Скажіть нам, який це був годинник.

Стали його випитувати, де повнювати тай замотався.

Стали його впитувати, де був у девятнацятім році. Сказали йому, щоби показав палець. І вже справа готова. Приказали йому остатись та не відходити. Але дівчину пустили.

І що подумаєте, горожани, діється? Людина не може йти навіть до поліційного комісаріяту. Замикають.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ

БОСТОН, МАСС.

Листопадове Свято.

Листопадові події на наших землях в році 1918 збудили українські маси до нового життя. Перший раз за сотки літ в неволі наш нарід пробував стати знов свобідним, мати свою державу. Вороги, Ляхи з червоними Москвинами, знищили нашу молоду державу, поконали наших борців за волю, вістелили їх кістками родючі степи України.

Та поконали лишень тимчасово. По тяжкій боротьбі та страшних хоробах наші герої пішли на відпочинок, але зброї не склали. Пішли в підпілля і дальше продовжають розпочате діло, чекаючи нагоди ще раз розправитися з ворогами.

Ми на чужині не оминаємо цих незабутніх днів листопадових. Клонимо свої голови перед тінями наших героїв і святкуємо торжественно в їх честь свята.

Таке свято відбулося в нашій громаді. Всі свідомі зорганізовані Українці й тов-а: Запорозька Січ, ОДВУ ч. 27, відділ 238 У. Н. Союза, Сестрицтво св. Покрови та молодіж Клюбу Танцюристів гідно відсвяткували державне свято в неділю, 3. ґрудня.

Свято почалося в місцевій українській православній церкві. о. И. Желіхівський відправив богослужения за души наших погиблих героїв. По середині церкви була прикрашена могила Січових Стільців, полеглих за волю України. Коло могили сторожили Січовики і члени ОДВУ. Підчас богослужения о. Желіхівський виголосив відповідну проповідь. Наші незабуті герої, які боролися за Україну, — говорив він, — спочивають сном блаженних. Ті вже скінчили своє діло для своєї вітчини. Осталися ще наші інваліди без рук, без ніг, без здоровля. Вони хотять помочі, щоби не хилитися в сторону Ляха за помічю. Він попросив присутних у церкві вірних зложити жертву на інвалідів. Збіркою занялися громадяни П. Боднар і И. Бербелицький.

Пополудня відбувся святочний концерт українського хору ім. Лисенка під проводом о. Желіхівського. На концерт прибуло багато свідомих Українців. Парохіяльна галя була битком набита. Не святкували лише ті, що не вірять ні в себе, ні в свій нарід, інтернаціоналісти, які зрадили свій український нарід і служать Жидам, Москві й Польщі. Не святкували теж ще одні не дуже то червоні, лиш рожеві, які своєю політикою недалеко відкотились від московських наймитів.

Вступне слово виголосив о. Желіхівський. Він пояснив ціль Листопадового Свята, що воно значить для українських націоналістів. Ми повинні своїх дітей навчати про свято українського повстання за свою державу.

Потім хор відспівав „Боже великий" та кілька січових пісень, які випали бездоганно. Хор, зложений майже виключно з молодіжи, тут родженої, завсіди вивязується добре зі свого завдання.

Святочну промову виголосив гр. Н. Давискиба. Він зясував присутним страшні лихоліття, коли наш нарід повставав та упадав на шляху до волі, аж прийшов довго очікуваний день 1. листопада 1918 на західній области України, коли на широких степах України існувала Українська Держава та зводила боротьбу з Москвинами червоними і білими в Західній Україні, Націоналістична молодь в ночи 1-го листопада 1918 р. збудила наш нарід зі сну та заставила будувати свою власну державу. Велика радість була, коли наш нарід збудився зі сну і побачив, що на всіх будинках повівав наш синьо-жовтий прапор, а наші борці гордо сповняли службу на вулицях нашого міста Львова. Австрія розпалась, наш нарід воскрес до нового життя, став господарем у своїй хаті. Ляхи ходили пригноблені, не знаючи, що сталось. Потім почали готовитись до боротьби з нашими борцями. Не довго наші війська були у Львові. Ляхи нас виперли, бо їм прийшла сила, яку антанта прислала на поміч. Ми втратили свою державу через те, що не всі мали добре поняття про свою державу. Одні боролися завзято, по кілька днів не відпочиваючи, а другі вишукували всякі вимівки, щоби не ставитись на час. Але вже не довго прийдеться нам ждати, коли то знов наш нарід пірве московсько-ляцькі кайдани, зітре голову червоній гидрі, а в столицях Києві і Львові будуть знов повівати синьо-жовті українські прапори.

Англійською мовою промовив Е. Ф. Соливан, Американець, який працює разом з Українцями для визволення України. У своїй добре обробленій мові він наводив факти, як Українці вічно зривались до боротьби за свої права. Тепер настав час, щоб Українці по цілім світі вели пропаганду за освободження великої української нації. Тут, в Америці, Українці не повинні лякатися зрадників, які служать Москві й Варшаві, але зі ще більшим запалом іти проти червоних, параліжувати їхню брудну, підлу роботу. Коли мала вперта Ірляндія примусила велику Англію дати свободу Ірляндії, — то впертість і посвята українських героїв здобуде волю для України. Промови Г. Соливана присутні вислухали з запертим духом. За його щиру бесіду нагородили його бурею оплесків.

Опісля слідував скрипковий дует М. Желехівського й А. Ташака, при акомпаніяменті проф. Коварана. Молоді скрипаки грали знаменито. Дальше хор під батутою о. Желехівського відспівав кілька пісень, які припали публиці до смаку.

Дальше забрав слово гр. І. Чопик. Він загривав присутних до єдности та й йти слідами наших листопадових днів, яких ніякий Українець ні Українка не повинні легковажити. Лишень ті забувають на це свято, що тільки звуть себе Українцями, а на ділі є зрадниками України, свідомо чи несвідомо стають до помочі катам московським та ляцьким катувати свій нещасний нарід. Прийде пора, що сини Неньки-України заплатять підлизникам червоної Москви. В день заплати не поможуть Жиди з Літвіновом, ані Монголи зі Сталіном.

Кінцеве слово забрав гр. И. Бербелицький, який подякував присутним за участь у святі, як також за зложену жертву на інвалідів. Потім відспівано „Ще не вмерла Україна" і „Не пора", і присутні, вдоволені та підкріплені на дусі до дальшої праці для Неньки-України, розійшлися домів.

Н. Давискиба.

ЕЛИЗАБЕТ, Н. ДЖ.

Вечерок молоді.

Незабутним останеться для молоді вечер з 30. листопада.

Це перший раз в історії тутешня українська молодь, яка організаційно обєднана, групуючися в „Українськім Молодечім Клюбі", улаштувала гостинний вечерок в У. Н. Домі в День Подяки (Thanksgiving-Day), при співучасти кількох членів старшої ґенерації.

Молодь, що тільки зачала організуватися, була прямо захоплена своїми успіхами. Вступну промову виголосив гром. Роман Слободян, заохочуючи молодіж до організаційного життя та праці на народній ниві. Потім промовляли ще гром. К. Пілат, студент прав В. Буката, М. Гринішак, І. Клок.

Организуванням цеї молоді занявся студент В. Буката. Зачато акцію тому кілька тижнів, а вже є великий успіх, бо за короткий час зумів він заохотити до Українського Молодечого Клюбу майже всю сьогодішню молодь нашої громади.

З кождим днем ряди Українського Молодечого Клюбу збільшуються. При клюбі існує уже Український Народний Хор, орхестра та драматичний кружок. Наш національний інтерес вимагає, щоби родичі, у котрих є дорослі сини і дочки, подбали, щоби їх діти в якнайкоротшому часі стали членами Молодечого Клюбу.

Вечерок закінчено відспіванням „Не пора".

Іван Клок.

МІЛВОКІ, ВІС.

Листопадове Свято.

Дня 25 листопада відбулося в церковній салі на Скат улиці велике Листопадове Свято Української Державности. Свято влаштовано заходами тов. ім. Івана Франка, від. 103 У. Н. Союза, і тов. Вільна Україна, від. 118 У. Н. Помочі, й української мілвоцької парохії.

Піднеслася куртина й бачимо на сцені могилу з хрестом, яка пригадує нам українських героїв, котрі положили свої буйні голови за волю й свободу нашої вітчини неньки України.

Голова комітету Злучених Товариств і парохії, Т. Барсук, представив у своїм вступнім слові ціль Листопадового Свята, вказуючи на могилу Українських Стрільців та пригадуючи світлий день Першого Листопада 1918 року, коли воскресла свобода українського народу.

Велике свято розпочалося американським гимном. Діти В. Пунько й Іванна Пунько віддеклямували при могилі „Спомини Українських Стрільців".

Секретар відділу 103 У. Н. Союза, Микола Кудринський, говорив про потребу обєднання місцевих українських сил. Властивий реферат про Листопадове Свято виголосив гість з Шікаґо, о. В. Дяків. Бесіда була високопатріотична. І цікава, бо це говорив бувший старшина Української Армії, наочний свідок нашої геройської боротьби.

Потім розпочалася друга частина програми. Мілвоцький хор відспівав низку українських пісень під проводом нашого діригента, Н. Олошанського. Всі пісні відспівано гарно, а присутні нагородили виконавців оплесками.

Дальше деклямували Марія Псюк до „Єдности"; Настя Барсук „Сумний спомин з українсько-польської війни"; И. Пунько „Смерть стрільця"; В. Пунько „Не покорить нас неволя". Потім о. Дяків візвав до збірки матеріяльної допомоги визволенню рідного краю.

Гром. Барсук попросив усіх присутних встати з місць та віддати честь могилі українських борців.

Так відбулося наше свято. Додамо, що ті, котрі знали про те, що таке свято відбудеться і не прийшли, не заслужили собі на те, щоби їх називати свідомими Українцями.

Свято закінчено відспіванням „Ще не вмерла Україна".

Настя Барсук.

НАНТИКОК, ПА.

Свято Героїв.

В неділю, дня 19 листопада, наша громада, яка гуртується при українській православній церкві св. о. Николая, звеличала торжественним святом погибших Борців за волю України.

Рано по Службі Божій відправив місцевий парох о. Грушецький, панахиду за души погибших Борців та за тих, що згинули голодовою смертю на Великій Україні під большевицькою владою, виголошуючи при тім патріотичну проповідь.

Пополудні того дня відбувся концерт, який відкрив о. Грушецький короткою промовою, по якій наша шкільна дітвора виконала першу частину свята під проводом о. Грушецького.

Потім проф. Григорій Герман, голова Центральної Управи ОДВУ, виголосив святочний реферат. По рефераті наш молодий скрипак, Михайло Фанко, відіграв на скрипці кілька сольових композицій, чим надзвичайно задоволив присутну публику.

По тім слідувала друга часть концерту, яку виконав церковний хор, також під орудою о. Грушецького, котрий виголосив це кінцеве слово.

Свято закінчено відспіванням національного гимну.

Збіркою на салі занялися члени місцевого 7-го відділу ОДВУ. Зібрано $24, котрі призначено на голодуючих на Великій Україні і вислано до Централі ОДВУ.

Іван Вельгош.

Між людоїдами.

Ватажок племени (до служби, що несе уда неприятеля): — Нині не хочу їсти! Я щойно читав газет з Европи!

ЯК МИ ПОМАГАЄМО РІДНОМУ КРАЄВИ.

АЛЕНТАВН, ПА.

На інвалідів.

Через Обєднання переслано $53.36 на інвалідів, як збірку з Листопадового Свята, котре відбулось 5. листопада 1933 р.

Зібрано було $64.73, а по відтручению розходів $11.37, висилаємо $53.36. Більшими жертвами зложили слідуючі: Укр. Амер. Горож. Клюб $25; М. Паращак, М. Мушастий, Анастасія Мушаста, Т. Саврук, П. Лагоцький і В. Кіцак по $1; Д. Стецик, Анна Стецик, С. Мешко, Р. Бойко, Г. Фариняк, О. Потіха, А. Колодій, І. Сокальський, о. Середа, о. д-р Клодницький, О. Попик по 50 центів. — Решту дрібними жертвами.

Дан. Стецик.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На інвалідів.

В неділю, дня 5. листопада ц. р., з нагоди обходу в Ню Йорку свята пятнацятьлітньої річниці проголошення Західної Української Держави відправлено в українській православній церкві св. Володимира панахиду по полеглих борцях, котрі впали в нерівній боротьбі за Соборну Українську Державу.

Підчас панахиди переведено збірку, котра принесла $14.25. Гроші переслано через Обєднання з призначенням для інвалідів.

НЮ ЙОРК, Н. Й.

На інвалідів.

Дня 5. листопада відбулося вінчання панни Т. Ґрендус з п. Яковом Ганцажем. Підчас весільної забави не забуто й за старий край і переведено збірку поміж присутними гостями. Збірка принесла $12. Зібрану жертву переслано через Обєднання з призначенням для інвалідів. Збіркою занялися п. Іван Городецький і Стефан Путяк.

Присутний.

АКРОН, О.

На Рідну Школу й голодуючих.

Відділ 295 У. Н. Союза переслав чрез Обєднання з нагоди Конгресу Обєднання $10, які призначено на Рідну Школу і голодуючих в краю.

Рівночасно вислано $6.54, які зібрано в українській церкві в листопаді, з призначенням їх для голодуючих на Україні.

Олекса Цепко.

МАНЧЕСТЕР, Н. Г.

На інвалідів.

І наша громада не забула за наших героїв, котрі поляглі за Неньку Україну. Дня 5. листопада в нашій українській кат. церкві відправив о. М. Н. Скроцький панахиду, підчас якої зібрано жертви на інвалідів. Жертву зложили: по $1: И. Харко, Ю. Датків, П. Кухар, М. Тижбір, В. Романець, А. Беднарчик, Ф. Голомбовський, И. Петрик, О. Буцяк, М. Костина, М. Голей, М. Ковальчук, М. Пейко, о. М. Скроцький, М. Медвідь, І. Струса; Т. Паньчак 75 цнт.; по 50 цнт.: П. Кирилюк, П. Бойко, С. Синедяк, В. Качмарський, А. Петрик, М. Качмарський, М. Бурин, Гр. Калитка, М. Томіцький, В. Качмарський, Т. Кіт, В. Голей, З. Могиляк, М. Завінський, Р. Петрічкович. Дрібними датками $2.35. — Разом $27.60. — Гроші вислано через Обєднання до краю на інвалідів.

Юрій Датків.

PRESS REPORTS ON UKRAINE AND UKRAINIANS.

THE EUROPEAN SITUATION.

Poland is not one of the first class powers but she occupies a key position in Europe. Her actions in recent months have been attracting an increasing degree of interest. She has been nervous about the intentions of Germany because of her own possession of the corridor that runs through East Prusia to Danzig, a corridor she was given by the Treaty of Versailles also because of her harsh treatment of German minorities. After the great war she seized Vilna from Lithuania and that little state consoled herself by grabbing Memel. All of these matters threaten to develop trouble in the future. In making provision for possible contingencies, Poland entered into defensive alliances with France on one side and Roumania on the other. As Roumania took forcible possession of Bessarabia after the war she not unnaturally fears that the Soviet Union some day may try to regain that province. Poland also regards Moscow with apprehension.

The four-power treaty that France entered into on the initiative of Italy and Britain caused Poland to suspect that France was leaving her to settle with Germany as best she could. Poland, therefore, made a non-aggression pact with the Soviet Union and arranged that a similar arrangement should be made between Roumania and Soviet Union. The treaty brought great advantage to the Soviet Union, for it is ensured that a Communist-hating Germany, under the control of Hitler, should not make an onslaught on the Union through those two countries and with their active cooperation.

Polish diplomats arranged last month for a bi-lateral declaration by Germany and Poland that they were "resolved to renounce the use of force in their relations." A declaration is not as binding as a convention; indeed, it may be said to have no binding effect. But if either country were to resort to force after making a declaration of that character it would cut a poor figure before the bar of public opinion. The two countries are now to discuss certain questions at issue between them but the Franco-Polish treaty and the Danzig corridor are not among them. The treatment of German minorities and the matter of trade between Poland and Germany probably will be the principal subjects for negotiation. Germany may hope to wean Poland from French influence and to align her against the Soviet Union but she is not likely to have much success. The United States recognition of the Soviet Union has strengthened the position of the Union on the eastern side.

Hitler is credited with designs upon the Ukraine, which is a Soviet socialist republic under the control of Moscow. His plan is supposed to settle the Danzig dispute at the expense of the Soviet Union, necessarily by force of arms, by seizing and partinioning Ukraine, giving one-half of it to Poland, along with the port of Odessa on the Black Sea, as compensation for the return of Danzig and the corridor to Germany. The other half of the Ukraine would be divided into German, French and British spheres of influence. It seems that Lord Rothermere, who controls a number of British newspapers, looks with favor upon this plan which ignores the wishes of the thirty million people of the Ukraine and the various solemn treaties that stand in the way of such a conquest. Needless to say, the peoples of the United Kingdom and of the British dominions would not be a party to a plan that is so cynical and diabolical.

Sinister forces have the upper hand in European politics for the moment, because of the over-cautious policy of those who withheld moral support from the League of Nations in moments of crisis. The ultimate result no one can foretell but it is impossible to view the future without forebodings.

(Toronto Daily Star, Dec. 12, 1933).

—o—

UKRAINIAN SOCIETIES PROTEST SOVIET ACTS.

Forward Resolutions to Roosevelt Condemning Cruelties to Countrymen.

Resolutions condemning the Godless actions of the Soviet Government and an appeal that American Red Cross aid be sent to starving Ukrainians were forwarded to President Roosevelt last night by members of the Associated Ukrainian Societies of St. Louis, following a meeting at the Ukrainian National Home, 1523 Hickory street, yesterday afternoon.

Speeches, in which the Union of Soviet Socialist Republics was denounced as a nation of fanatics governed by imperialistic, Godless rulers, were delivered by Paul Dillon, an attorney, and Rev. John S. Lampert, pastor of the Ukrainian Orthodox Church. Dr. Nicholas Klym commenting upon conditions in the Ukraine, described the "granary of Europe" as a desert of starvation in which thousands have died following the wholesale confiscation of food in that district by the Red Government. Inhabitants devouring bark from trees in efforts to survive were reported not uncommon in portions of the Ukraine, from which the Soviet is deporting citizens to the bleak Solovetzky Islands.

The meeting, attended by 250 friends and relatives of sufferers, voted to protest the action of the Union of Soviet Socialist Republics, which is removing fohdstuffs from the Ukrainian province, and issued an appeal to the civilized world to force the present Russian Government to abandon its policy of starving the people of the Ukraine.

(St. Louis Daily Globe-Democrat, Monday, December 11, 1933).

—o—

UKRAINIANS CHARGE SOVIET STARVATION.

Charging that the Soviet government has starved millions of Ukrainians during 1933 with a systematic policy of excessive grain requisitions, 150 persons of Ukrainian birth and descent met in Minneapolis Sunday night to adopt resolutions of protest, copies of which will go to President Roosevelt and Secretary of State Cordell Hull.

In the resolution, adopted at the rally at 505 Fourth street northeast, the group blamed the Soviet as following that policy for the "purposeful systematic extermination" of the Ukrainian nation.

Led by Peter Andruschak as chairman, the gathering protested that "several millions of Ukrainians have already perished of malnutrition during 1933, and millions have been deported to the uninhabitable regions of northern European Russia and Siberia" where they "are compelled to perform hard manual labor without proper nourishment."

A. A. Granovsky, as secretary of the meeting, aided in drawing the resulution. Speakers included the Rev. Kirstiuk of St. Michael's Ukrainian Orthodox church, and Leroy E. Matson.

(The Minneapolis Tribune, November 27, 1933).

ЧОГОЖ ЖУРИТИСЬ?...

(Авторови „Віршописи").

Чогож журитись нам, чого?
Брати, радіймо між собою.
Невжеж сам Бог нам шле поета,
Та це з якою головою...
Понюхав свіжу солонину —
Йому здаєсь стара, смердяча.
Я не дивуюсь, бо в поета
Завше буває така вдача.
Бачу, на римах теж спинився:
І тут не влад, чогось бракує,
Немов би крадене чуже майно,
Поет уразу в серці чує.
Даруй за слово, славний поете,
Я чужу працю ціню й шаную,
Я, чорнороб — це кождий знає.
Та при „смолі" я не працюю...
„Поет не любить війни, різні і крови" —
Це дуже легко написати...
Глянь в останній свій твір: „Яничарам".
Ти кажеш: „в борні волю здобувати".
Чи була в світі „борня без крови"?...
Бери з протесту приклад ясний.
Тож не бруди людей словами,
Що хтось поганий, а ти — красний.

Знай: хто на світі животе,
То блуду завше робить много.
Може і я в чім промахнувся,
Пізно вертатись вже до того.
Хай люди судять!... Я не дбаю!
Я не загину ще під плотом.
Я чорнороб! мужик! Не боюсь,
Хай обкидають болотом,
Я з серця вирвав сміх і сльози!
Гріхом не сплямив чуття свого,
В життю ніколи не зрікався,
Що я є брат Народу свого.
А що багато жартів було,
Це час казав мені робити.
Тож не дивуйсь! Ти сам писав:
„Годі всім людям догодити".
Пощож спиратись над марним
З докором, криком, без розваги?
От що ти з того скористав:
Одну порожню бочку слави
За те діло велике і святе,
Що кинув ти догану...
Будь славним поетом на ввесь світ,
А я... віршописом останусь.

М. Костишин.

ЦЕ ТАКОЖ НАРОДНІЙ ОБОВЯЗОК!

Від яких десять літ виходить у Львові Літературно-Науковий Вістник, під редакцією Дмитра Донцова. Тепер Д. Донцов видає свій місячний журнал під назвою ВІСТНИК літератури, науки й громадського життя. Як в попереднім, так і в теперішнім Вістнику Донцов писав і пише знамениті статті про большевиків і їх руйнуючу політику супроти України. Ці статті зробили перелом в способі думання українських передових людей, а большевицьке Політбюро звертало на них спеціяльну увагу.

Коли ми створили тепер одноцільний фронт проти большевиків, це у великій мірі треба приписати статтям Донцова в Вістнику. Коли ми хочемо дальше вести боротьбу проти большевицьких тиранів, треба нам конечно познайомитися зі статтями Донцова.

Кождий свідомий Українець повинен вважати за свій обовязок запренумерувати собі ВІСТНИК по 4 дол. річно просто зі Львова. Висилати передплату на адресу:

WISTNYK,
ul. Czarnecki 26, Lwow, Poland.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

СТ. ЛУІС, МО.

Резолюції віча-протесту проти голодової політики большевицького уряду.

Українське масове віче вислало до президента Рузвелта отсі резолюції та меморіял:

RESOLUTION.

Whereas, the population of the Ukraine, the richest and most fertile agricultural section of Russia, commonly known as "the granary of Europe" now part of the Union of Soviet Socialist Republics, is at the present moment in the throes of famine, many persons died and many are dying on account of the lack of food; and,

Whereas, the present condition of famine and starvation in the Ukraine has been brought about by systematic and ruthless collection of all grains and foodstuffs by the Russian Soviet Government from the Ukrainian people and by using same for export and military purposes; and,

Whereas, the Russian Soviet Government officially denies all reports of famine and starvation in the Ukraine, and denies to the civilized world the right to assist these starving people; and,

Whereas, Ukrainians in the United States are continuously receiving letters from their relatives in the Soviet Ukraine reporting deaths, disease, sickness and privation from lack of food; and,

Whereas, great newspapers of the world have substantiated these private reports in so far as their correspondents have been permitted to do so; and,

Whereas, requisitions of all grain in the Ukraine by the Soviet Government is still going on, regardless of the fact that thousands are starving in this district for the want of food; and,

Whereas, in view of the above facts it appears that the Russian Soviet Government is deliberately trying to wipe out the masses of the Ukrainian people;

Now, therefore, be it resolved, That we, American citizens of Ukrainian descent assembled at a mass meeting held in the Ukrainian Hall, 1523 Hickory St., St. Louis, Mo., this 10th day of December, 1933, protest in strongest terms against the action of the Soviet Government in removing the grain and foodstuffs from the Ukrainian provinces so as to leave the inhabitants in such provinces in a starving and helpless condition, and we appeal to the public opinion of the civilized world in the hope that they will protest and force the Soviet Government to cease this ruthless policy of starving the people of the Ukraine.

M. PETROWSKY, Chairman.

MEMORANDUM

of the American Citizens of Ukrainian Descent of St. Louis, Missouri, to the President of the United States Concerning the Famine of the Ukrainian Population in Soviet Russia.

To the President,
White House,
Washington, D. C.

Sir:

With the recognition of Soviet Government by the United States, we, the American Citizens of Ukrainian descent, having assembled at the Ukrainian National Hall, 1525 Hickory Street, St. Louis, Missouri, on this 10th day of December, 1933, respectfully submit for your kind and sympathetic attention certain facts, concerning the present unbelievable terrible famine in Ukraine under Soviet Russia, which facts, we believe, merit the most careful consideration.

For years the products of Ukraine, the "granary of Europe," have been in great part either squandered, destroyed or exported into foreign lands by the Soviet Government so that nothing is left to the people.

During the past year several millions of Ukrainians under the Soviet died from actual starvation. The existence of this terrible famine in Ukraine has been repeatedly proven by the leading European and American press. It is impossible to give the exact figures as to the total number of deaths arising from this great famine, because the Moscow Government has taken all precautions to hide the truth. Nevertheless, it will be sufficient for us to affirm the well authenticated reports of impartial American and European newspaper correspondents, that during the past several million inhavitants of Ukraine have died of starvation, and that even CANNIBALISM was discovered in several sections of the country.

Although we do not desire at this time to dwell upon the political character of this famine, since this is a purely humanitarian appeal, yet, we cannot refrain from expressing our firm conviction that the famine in Ukraine is not a result of poor crops or drought, as Moscow would have us believe; but on the contrary, it is a result of political and cultural conflict between Ukrainian nationalistic aspirations and Moscow's imperialistic and centralizing designs; and also because of the Ukrainian peasants' opposition to Moscow's economic exploitation of Ukraine, to its forcibly imposed collectivization, to its deprivation of the freedom of worship, and finally, because of the other communistic experiments practiced upon the Ukrainian people.

In order to secure possession of the country and its' resources, the Russian Communists have for several years fought the aspirations of the Ukrainians, at first by pursuing a regular war against them, and latter, by killing the disarmed masses and by deporting peaceful inhabitants by the thousands to the uninhabitable Solovetzky Islands, and now they wish to exterminate them by hunger.

During the past winter and spring the people of these agricultural regions, almost completely deprived of staple foodstuffs, have been obliged to feed on the bark of trees and various herbs, on rats and dogs, which fact has caused a high mortality. Helpless bodies of the famished and the sick lay scattered through village streets and the market places in towns; because of deaths and wholesale exodus of the populace, entire villages were wiped out.

And therefore, in view of all of these circumstances, so briefly outlined herein, we, the American Citizens of Ukrainian descent, on behalf of these starving kinsmen, appeal to your sense of justice and humanity to intercede on behalf of these millions of starving Ukrainians; and furthermore, in view of the facts that the Bolshevik authorities in their efforts to screen this terrible famine do not permit the sending of any aid whatsoever to the famine-stricken Ukraine—we appeal to you to prevail upon the American Red Cross to establish a Red Cross base in Ukraine which shall serve as a medium of help sent by the Ukrainians and other people throughout the world.

We will be infinitely grateful if you will indeed raise your voice in defense of the Ukrainian people.

Kindly accept, Mr. President, with our anticipated gratitude, the expression of our most respectful sentiments.

United Ukrainian Societies of St. Louis, Mo.
M. PETROWSKY, Chairman.
M. CHOMYK, Secretary.

ТАРЗАН І ЛЮДОЇДИ.

(17)

Тарзанові головні противниці були потомки Галалів. Мужчини на Тарзана не нападали. Вони носили суху траву й дрова. Дівчата підходили до нього бундючно, з піднесеними палками, тоді як хлопці розкладали вогонь, на котрий вони сподівалися незадовго покласти смачні куски мяса цього дивного сотворіння, яке принесла їх провідниця. Один з хлопців, яких 16 літ віку, державcя осторонь, вимахуючи дико руками, головою й цілим тілом.

Здавалося, що він пробує переконати дівчата, щоби не виконували свого пляну. Ніхто не станув по його стороні. Але коли молоді дівчата почали підходити до Тарзана, він заступив їм дорогу і пробував їх задержати. В одну мить три дівчини кинулися на нього. Як вони кинули на нього свої камінці, він ухилився на бік, вирвав кілька пар зі свого пояса та кинув на свої напасниці. Він так влучно кидав, що вмить дві дівчини лежали на землі, скавулячи з болю.

Третя дівчина, не застрашена тим, кинулася наперед, з лицем, вкривленим лютю. Молодий мужчина кинув на неї ще один камінь, а потім дав ногам знати та побіг до Тарзана. Він певно самий не знав, чого йому сподіватися від Тарзана. Як він станув коло нього, дівчина почала давати йому знаки, щоби він звернувся проти Тарзана та поміг їй вполювати його, щоб опісля мати з нього вечеру.

Молодий хлопець дав їй знаками до зрозуміння, що він не годиться на її пропозицію. Тарзан поклепав його по плечах. Хлопець вишкірив зуби дико, але це видно було, що він хотів усміхнутися до Тарзана. Тепер дівчина вже була коло них. Тарзан зовсім не знав, що з нею робити. Він не привик до вбивання дівчат. Він почав оглядатися довкруги, що йому робити, щоб уникнути огидного йому вчинку. Нагло наступила несподівана подія.